

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Bydgoszcz, dnia 12 kwietnia 2017 r.

Poz. 1841

UCHWAŁA NR XX/189/2017 RADY GMINY OSIĘCINY

z dnia 22 marca 2017 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Osiećiny na lata 2017-2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r. poz. 446, zm. z 2016r. poz. 1579, poz. 1948, oraz art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446; zm. z 2015r. poz. 397, poz. 774, poz. 1505, zm. z 2016r., poz. 1330, poz. 1887, poz. 1948, z 2017r. poz. 60)

Rada Gminy Osiećiny uchwala co następuje

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Osiećiny na lata 2017 – 2020 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Osiećiny.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni po ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

Przewodniczący Rady Gminy

Ryszard Błaszczyk

Załącznik do Uchwały Nr XX/189/2017

Rady Gminy Osiećciny

z dnia 22 marca 2017 r.

**PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
DLA GMINY OSIEĆCINY**

NA LATA 2017 – 2020

Opracowanie: Piotr Najmajer

Styczeń 2017

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP

1.1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

1.2. CEL OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

2. UWARUNKOWANIA FORMALNO – PRAWNE, INSTYTUCJONALNE I PROGRAMOWE FUNKCJONOWANIA OCHRONY ZABYTKÓW W GMINIE OSIĘCINY

2.1. USTAWY REGULUJĄCE PROBLEMATYKĘ OCHRONY ZABYTKÓW I OPIEKI NAD ZABYTKAMI

2.2. STRATEGICZNE CELE POLITYKI PAŃSTWA W SFERZE OCHRONY ZABYTKÓW

2.3. PROBLEMATYKA OCHRONY ZABYTKÓW W SYSTEMIE ZADAŃ STRATEGICZNYCH, WYNIKAJĄCYCH Z KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU

2.3.1. RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OCHRONY ZABYTKÓW ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

2.3.2. RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OCHRONY ZABYTKÓW Z PROGRAMEM OPIEKI

NAD ZABYTKAMI WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

2.4. WEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA PRAWNE I PROGRAMOWE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY OSIĘCINY

2.4.1. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU GMINY OSIĘCINY

3. DZIEDZICTWO KULTUROWE GMINY OSIĘCINY

3.1. RYS HISTORYCZNY

3.2. ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY OSIĘCINY

3.2.1. WYKAZ ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

3.2.2. ZABYTKI NIERUCHOME OBJĘTYCH GMINNĄ EWIDENCJĄ ZABYTKÓW

3.2.3. ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE

4. ANALIZA STRATEGICZNA SWOT

5. CELE I DZIAŁANIA W ZAKRESIE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO NA LATA 2017 – 2020 DLA GMINY OSIĘCINY

5.1. OCENA STANU ŚRODOWISKA KULTUROWEGO I GŁÓWNE POSTULATY

5.2. PRIORYTETY I CELE STRATEGICZNE

5.3. CELE I DZIAŁANIA USTALONE W PROGRAMIE OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY OSIĘCINY NA LATA 2017 – 2020

5.3.1. CEL STRATEGICZNY 1 WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW PRAWNYCH DLA POPRAWY ŁADU PRZESTRZENNEGO ORAZ STANU ZACHOWANIA OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH

5.3.2. CEL STRATEGICZNY 2 FINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW GMINY DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ ZABYTKÓW

5.3.3. CEL STRATEGICZNY 3 WSPIERANIE INICJATYW SPRZYJAJĄCYCH OCHRONIE ZABYTKÓW

5.3.4. CEL STRATEGICZNY 4 PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY

5.3.5. CEL STRATEGICZNY 5 UMOCNIENIE TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ MIESZKAŃCÓW GMINY

5.4. FINANSOWANIE REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

5.4.1. PRZYDZIAŁ OBOWIĄZKÓW DLA PRACOWNIKA ZATRUDNIONEGO W URZĘDZIE GMINY DO WYKONYWANIA ZADAŃ PRZEWIDYWANYCH PRZEZ „PROGRAM ...”.

5.4.2. FINANSOWANIE WYKONANIA DZIAŁAŃ PRZEWIDZIANYCH W „PROGRAMIE ...”

5.5. MONITORING REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

5.6. INSTRUMENTARIUM GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

5.6.1. INSTRUMENTY PRAWNE

5.6.2. INSTRUMENTY KOORDYNACJI

5.6.3. INSTRUMENTY FINANSOWE

5.6.4. INSTRUMENTY SPOŁECZNE

5.6.5. INSTRUMENTY KONTROLNE

1. WSTĘP

Gmina Osiećciny położona jest w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie radziejowskim. Gmina zajmuje powierzchnię 12299 ha i liczy ponad osiem tysięcy mieszkańców. Obszar gminy podzielony jest na 31 sołectw obejmujących 33 miejscowości.

Wiodącą funkcją gminy Osiećciny jest rolnictwo. Przez gminę prowadzi droga krajowa 62 Inowrocław – Radziejów - Brześć Kujawski – Płock oraz droga wojewódzka 267 Ujma Duża – Osiećciny – Piotrków Kujawski.

Na terenie gminy jest prawie 80 zabytków włączonych do Gminnej Ewidencji Zabytków, w tym m.in. dwa zespoły kościelne, pięć dworów oraz 9 parków podworskich (w miejscowościach: Borucin, Borucinek, Jarantowice, Kościelna Wieś, Krotoszyn, Latkowo, Osiećciny, Szalonki, Pułkownikowo, Pocierzyn). Cenne zabytki, tradycje historyczne, stwarzają duże możliwości rozwoju turystyki. Dlatego właściwa polityka przestrzenna musi brać pod uwagę coraz większe znaczenie rozwoju turystyki dla gminy. Zachowanie najcenniejszych elementów krajobrazu przyrodniczego i kulturowego oraz ukierunkowanie rozwoju przestrzennego gminy zgodne z zasadą dobrej kontynuacji mogą się przyczynić do wzrostu jej atrakcyjności turystycznej.

Zasada dobrej kontynuacji w rozwoju przestrzennym gminy powinna wyrażać się w organicznym rozwoju urbanistycznym Osiećcin oraz struktur ruralistycznych obszaru gminy, niezakłócaniu charakteru ich zabudowy, wpisywaniu się nowych obiektów w ukształtowaną historycznie tkankę przestrzenną oraz w dopasowaniu ich formy architektonicznej do form wykształconych na terenie Kujaw.

Gmina powinna dążyć do zwiększania swojej atrakcyjności turystycznej. Stworzyć warunki umożliwiające właściwe kształtowanie ładu przestrzennego, jako jednego z najważniejszych czynników wpływających na jakość jej oferty turystycznej.

1.1. PODSTAWA PRAWNA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

I. Rozstrzygnięcia ustawowe:

- a) Art. 7, ust. 1, pkt. 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 roku, Nr 142, poz.1591 z późniejszymi zmianami), który mówi, że:

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,

- b) Art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

(Dz. U. Nr 163 poz. 1568).

W artykule tym znajdujemy:

Ust. 1: *Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.*

Ust. 3: *Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.*

Ust. 4: *Programy, o których mowa w ust. 3, są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym.*

Ust. 5: *Z realizacji programów zarząd województwa, powiatu i wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.*

1.2. CEL OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminny program opieki nad zabytkami służy poprawie stanu zachowania środowiska kulturowego. Ustala się w nim rozwiązania organizacyjne i finansowe, jak również edukacyjne i wychowawcze, które mają doprowadzić do osiągnięcia tego celu.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 163 poz. 1568): *W krajowym programie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami określa się, w szczególności cele i kierunki działań oraz zadania w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposób finansowania planowanych działań, a także harmonogram ich realizacji.*

Ustawa precyzuje cele sporządzania programów opieki nad zabytkami w **art. 87**:

1. *Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.*

2. *Programy, o których mowa w ust. 1, mają na celu, w szczególności:*

- 1) *włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;*
- 2) *uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;*
- 3) *zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;*
- 4) *wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;*
- 5) *podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;*
- 6) *określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;*
- 7) *podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.*

2. UWARUNKOWANIA FORMALNO – PRAWNE, INSTYTUCJONALNE I PROGRAMOWE FUNKCJONOWANIA OCHRONY ZABYTEKÓW W GMINIE OSIĘCINY

2.1. USTAWY REGULUJĄCE PROBLEMATYKĘ OCHRONY ZABYTEKÓW I OPIEKI NAD ZABYTEKAMI

- 1) ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568),
- 2) ustawa z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 nr 75 poz. 474),
- 3) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62 poz. 627 i Nr 115 poz. 1229 z późniejszymi zmianami),
- 4) Ustawa z dnia 13 kwietnia 2012 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2012 nr 0 poz. 460)
- 5) ustawa z dnia 16 października 1991 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 roku, Nr 99, poz. 1079, Nr 100, poz. 1085, Nr 110, poz. 1189 i Nr 145, poz. 1623 z późniejszymi zmianami),
- 6) Ustawa z dnia 13 lipca 2012 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2012 nr 0 poz. 985),
- 7) ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000 roku, Nr 46, poz. 543 z późniejszymi zmianami),
- 8) Ustawa z dnia 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011 nr 187 poz. 1110),
- 9) ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późniejszymi zmianami),
- 10) Ustawa z dnia 26 maja 2011 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2011 nr 153 poz. 901)
- 11) ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku – prawo budowlane (Dz. U. z 2000 roku, Nr 106, poz. 1126, Nr 109, poz. 1157 i Nr 120, poz. 1268 z późniejszymi zmianami),

- 12) Ustawa z dnia 6 maja 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo budowlane (Dz. U. 2010 nr 121 poz. 809)
- 13) Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. 1991 nr 114 poz. 493 z późniejszymi zmianami),
- 14) Ustawa z dnia 31 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011 nr 207 poz. 1230).
- 15) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. nr 96, poz. 873 z późniejszymi zmianami).

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach określone zostały w ustawach:

- 1) Ustawa z dnia 21 listopada 1996 roku o muzeach (Dz. U. z 1997 roku, Nr 5, poz. 24 z późniejszymi zmianami),
- 2) Ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o muzeach (Dz. U. 2007 nr 136 poz. 956),
- 3) Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85 poz. 539 z późniejszymi zmianami).
- 4) Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o bibliotekach (Dz. U. 2001 nr 129 poz. 1440).

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy:

- 1) ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. 1983 nr 38 poz. 173 z późniejszymi zmianami).
- 2) Ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. 2009 nr 39 poz. 307).

W myśl art. 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytkiem jest:

nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zgodnie z art. 4 niniejszej ustawy:

Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 3) *zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;*
- 4) *zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;*
- 5) *udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;*
- 6) *przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;*
- 7) *kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;*
- 8) *uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.*

Natomiast w art. 6 stwierdza się, że:

1. ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

- 1) *zabytki nieruchome będące w szczególności:*
 - a) *krajobrazami kulturowymi,*
 - b) *układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,*
 - c) *dzielami architektury i budownictwa,*
 - d) *dzielami budownictwa obronnego,*
 - e) *obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,*

- f) *cmentarzami,*
- g) *parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,*
- h) *miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.*

2) zabytki ruchome będące w szczególności:

- a) *dzielami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,*
- b) *kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,*
- c) *numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,*
- d) *wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,*
- e) *materiałami bibliotecznymi, których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach,*
- f) *instrumentami muzycznymi,*
- g) *wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,*
- h) *przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji,*

3) zabytki archeologiczne będące w szczególności:

- a) *pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,*
- b) *cmentarzyskami,*
- c) *kurhanami*
- d) *reliktami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.*

2. *Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.*

Formy ochrony zabytków określa art. 7:

- 1) ***wpis do rejestru zabytków,***
- 2) ***uznanie za pomnik historii,***
- 3) ***utworzenie parku kulturowego,***
- 4) ***ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.***

Na mocy art. 16:

1. *Rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.*

2. *Uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia, o których mowa w art. 17 ust. 1.*

3. *Wójt (burmistrz, prezydent miasta), w uzgodnieniu w wojewódzkim konserwatorze zabytków, sporządza plan ochrony parku kulturowego, który wymaga zatwierdzenia przez radę gminy.*

4. *W celu realizacji zadań związanych z ochroną parku kulturowego rada gminy może utworzyć jednostkę organizacyjną do zarządzania parkiem.*

5. Park kulturowy przekraczający granice gminy może być utworzony i zarządzany na podstawie zgodnych uchwał rad gmin (związku gmin), na terenie których ten park ma być utworzony.

6. Dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Art.17. 1. Na terenie parku kulturowego lub jego części mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia dotyczące:

- 1) prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej;
- 2) zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych;
- 3) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
- 4) składowania lub magazynowania odpadów.

2. Wrazie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości na skutek ustanowienia zakazów i ograniczeń, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 131-134 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 i Nr 115, poz. 1229, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 233, poz. 1957 oraz z 2003 r. Nr 46, poz. 392, Nr 80, poz. 717 i 721).

Art.18. :

1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

2. W koncepcji, strategiach, analizach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:

- 1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu;
- 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami.

Art.19. :

1. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 3) parków kulturowych.

1a. W decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

2. W przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1.

3. *W studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.*

Art.20. :

Projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Art.21. :

Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzenia programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Art.22. :

1. *Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.*

2. *Wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa.*

3. *Włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego nie wpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku.*

4. *Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.*

5. *W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:*

- 1) *zabytki nieruchome wpisane do rejestru;*
- 2) *inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;*
- 3) *inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.*

6. *Właściwy dyrektor urzędu morskiego prowadzi ewidencję zabytków znajdujących się na polskich obszarach morskich w formie zbioru kart ewidencyjnych.*

Art.89. *Organami ochrony zabytków są:*

- 1) *minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;*
- 2) *wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.*

W art. 91 ust. 4 sprecyzowane są zadania, które wykonywać będzie wojewódzki konserwator zabytków. Są to w szczególności:

- 1) *realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,*
- 2) *sporządzanie, w ramach przyznanych środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,*
- 3) *prowadzenie rejestru o wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie,*
- 4) *wydawanie, zgodnie w właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych,*
- 5) *sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych,*
- 6) *organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki*

- 7) *nad zabytkami,*
- 8) *opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów,*
- 9) *upowszechnianie wiedzy o zabytkach,*
- 10) *współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.*

Nowelizacja ustawy o ochronie zabytków - Ustawa z 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., nr 75, poz. 474)

Od 5 czerwca 2010 r. rozszerzony został zakres form ochrony zabytków. Ustawa o ochronie zabytków z 23 lipca 2003 r. określała następujące kategorie ochrony zabytków: wpis do rejestru zabytków, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego oraz ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Ustawa z 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., nr 75, poz. 474) wprowadza ochronę zabytków poprzez zapisy w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzjach o warunkach zabudowy, decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej oraz decyzjach o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej. Intencją ustawodawcy było usunięcie luki prawnej w sytuacji, gdy określony obszar nie posiadał obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego, a obiekty zabytkowe na tym terenie nie były chronione w inny sposób. Nowelizacja wyeliminuje sytuacje, w których podejmowano decyzje dotyczące obiektów zabytkowych, nie uwzględniając opinii konserwatorów wojewódzkich.

Nowelizacja ustawy o ochronie zabytków przewiduje także, że w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzjach o warunkach zabudowy, decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej oraz decyzjach o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej musi być uwzględniona ochrona zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków (wraz z ich otoczeniem) oraz zabytków włączonych do gminnej ewidencji zabytków. Zmienia to charakter gminnej ewidencji zabytków, która staje się dokumentem wiążącym prawnie.

Ustawa zmienia także przepisy prawa budowlanego (art. 39 ust. 3), stwierdzając, że w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów ujętych w gminnej ewidencji zabytków (a nie tylko wpisanych do rejestru zabytków), pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Nowelizacja z 18 marca ustala termin sporządzenia przez gminy gminnych ewidencji zabytków na 2 i pół roku od wejścia w życie ustawy.

Ustawa wprowadza także zmiany w zakresie zasad wywozu zabytków za granicę.

2.2. STRATEGICZNE CELE POLITYKI PAŃSTWA W SFERZE OCHRONY ZABYTEKÓW

Ważnym elementem planowania strategicznego jest określanie zadań i konstruowanie priorytetów do realizacji celów krótko- i długofalowych. Politykę państwa w sferze kultury wyznacza **Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004–2013**, zawierająca analizę prawną, ekonomiczną, instytucjonalną i organizacyjną w dziedzinie kultury. Na podstawie **Narodowej Strategii** Ministerstwo Kultury opracowało **Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego na lata 2004 – 2013”**. Program określa cele państwa w zakresie ochrony zabytków:

- przygotowanie skutecznego systemu prawno-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami;
- podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego;
- poszukiwanie instrumentów wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej;
- ograniczenia uznaniowości konserwatorów poprzez nałożenie na nich odpowiedzialności za niezgodne z prawem postępowanie.

Cel strategiczny programu: intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie poprawa stanu zabytków nieruchomych.

Cele cząstkowe:

- poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków,
- kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne,
- zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych,
- promocja polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą, w szczególności za pomocą narzędzi społeczeństwa informacyjnego,
- rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego,
- tworzenie warunków dla rozwoju i ochrony dziedzictwa kultury ludowej,
- zabezpieczenie zabytków przed nielegalnym wywozem zagranicę.

Podprogramy, priorytety i działania Narodowego Programu Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego”

PRIORYTET 1

Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe.

Działania realizowane w ramach tego priorytetu mają na celu materialną poprawę stanu zabytków, ich adaptację i rewitalizację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców, turystów i inwestorów. Realizacja działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności regionów, a także wykorzystanie przez nie potencjału związanego z posiadaniem dziedzictwem kulturowym.

Działanie 1.1.

Budowa nowoczesnych rozwiązań organizacyjno-finansowych w sferze ochrony zabytków.

Głównym celem działania jest dostosowanie sfery ochrony zabytków do rzeczywistości gospodarczej.

Celami cząstkowymi są:

- 1) Poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków.
- 2) Wzmocnienie roli ośrodków dokumentacji zabytków.
- 3) Zrównoważone „urynkowanie zabytków”.
- 4) Wykształcenie zachęt dla przedsiębiorców i osób fizycznych do inwestowania w zabytki.

Działanie 1.2.

Kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne.

Działanie to objęło dwa projekty:

- 1) Program „Polskie regiony w europejskiej przestrzeni kulturowej”.
- 2) Program: „Promesa Ministra Kultury”.

PRIORYTET 2

Edukacja i administracja na rzecz dziedzictwa kulturowego.

Działanie 2.1.

Rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego

Działanie będzie realizowane poprzez:

- 1) podnoszenie wykształcenia kadr zatrudnionych w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego;

- 2) podnoszenie zainteresowania społeczeństwa problematyką ochrony zabytków;
- 3) powołanie zespołu naukowego zajmującego się badaniami naukowymi z sferze wpływu zachowania i rewaloryzacji dziedzictwa kulturowego na rozwój społeczno – ekonomiczny regionów;
- 4) promowanie zachowania dziedzictwa kulturowego wsi poprzez aktywizację społeczności wiejskich (realizacja programu „Ochrona ginących zawodów”).

Działanie 2.2.

Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego przed nielegalnym wwozem, wywozem i przewozem przez granice

Działanie będzie realizowane poprzez wdrożenie programu „Absent Patrymonium”.

Program przewiduje budowę sieci informacji wirtualnej o zabytkach wywożonych i zaginionych.

2.3.PROBLEMATYKA OCHRONY ZABYTKÓW W SYSTEMIE ZADAŃ STRATEGICZNYCH, WYNIKAJĄCYCH Z KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU

2.3.1. RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OCHRONY ZABYTKÓW ZE „STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO – PLAN MODERNIZACJI 2020+” (WYCIĄG) #

W zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego oprócz wyzwań obiektywnych – wynikających z ogólnych trendów rozwoju regionalnego i typowych dla wszystkich polskich województw – należy wskazać także wyzwania specyficzne dla kujawsko-pomorskiego, wynikające z problemów tego regionu. Są to m.in.:

1. Nadanie impulsów rozwojowych wschodniej części województwa – w tym zwłaszcza miastom Włocławek oraz Grudziądz, które pełnią szczególną rolę w stymulowaniu rozwoju społecznego i gospodarczego otaczających powiatów. Jako obszar problemowy – wymagający szczególnego wsparcia – identyfikuje się powiaty: grudziądzki, wąbrzeski, golubsko-dobrzyński, brodnicki, rypiński, lipnowski, włocławski i radziejowski oraz miasta Włocławek i Grudziądz. We wschodniej części województwa trudna sytuacja społeczna i gospodarcza doprowadziła do przerwania naturalnych więzi pomiędzy dużymi miastami, a obszarami otaczającymi. W modelowym układzie miasto czerpie impulsy z funkcji egzogenicznych, a otaczające obszary mają zapewniony dostęp do szerokich rynków pracy i wysokiej jakości usług ponadlokalnych. Aktualnie potencjał Włocławka i Grudziądza jest zbyt słaby, by generować impulsy rozwojowe dla obszarów otaczających (poziom bezrobocia w miastach jest porównywalny z poziomem bezrobocia w otaczających powiatach), a złożona sytuacja społeczna tych obszarów powoduje, że nie jest możliwe wykorzystanie w pełni ich potencjałów endogenicznych. Narasta więc skala ubóstwa i rosną dysproporcje wobec powiatów rozwijających się w sposób bardziej harmonijny. Rozwiązywanie problemowej sytuacji może nastąpić poprzez działania na czterech płaszczyznach (stanowiących model interwencji regionalnej na rzecz szczególnego wsparcia kujawsko-pomorskiej „ściany wschodniej”). Pierwszą powinny być działania horyzontalne z dziedziny rozwoju społecznego, mające na celu przede wszystkim poprawę zdolności mieszkańców do radzenia sobie na rynkach pracy (w tej części województwa potrzeby są największe, dlatego w bieżącej polityce regionalnej interwencja wobec tej części województwa powinna być szczególnie skoncentrowana i silna). Drugą powinien być rozwój przedsiębiorczości na bazie potencjałów endogenicznych – zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym oraz na bazie przestrzeni inwestycyjnych w rejonie węzłów autostradowych. Trzecią powinien być rozwój systemu regionalnego transportu publicznego, który zapewni swobodny dostęp do ośrodków wojewódzkich (dla wschodniej części województwa będzie to przede wszystkim Toruń – integracja z Toruniem jest zgodna także z oczekiwaniami społecznymi wyrażanymi podczas konsultacji społecznych). Czwartą – powinny być działania stymulujące rozwój funkcji społecznych i (przede wszystkim) gospodarczych Włocławka oraz Grudziądza, z jednej strony mający na celu tworzenie miejsc pracy, ale jednocześnie eksponujący i wykorzystujący unikatowe walory tych miast, o dużym znaczeniu wizerunkowym. Aczkolwiek interwencja na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego powinna objąć zarówno Włocławek, jak i Grudziądz, to jako priorytetowe wskazuje się działania na rzecz Włocławka, gdyż skala problemów jest tu większa (dotyczy znacznie większej liczby mieszkańców), a więc też znacznie większe będą korzyści społeczne interwencji. Włocławek jest miastem o wyraźnie większym potencjale, bardziej zróżnicowanej bazie ekonomicznej i profilu funkcjonalnym, jak też szerszym terytorium oddziaływania. Powiaty leżące w strefie oddziaływań Grudziądza nie wykazują tak jednorodnej niekorzystnej sytuacji – niezbędna interwencja jest tu więc mniejsza - tak pod względem zasięgu terytorialnego (i liczby mieszkańców), jak i skali (natężenia) działań. Szczególne wsparcie dla powiatów wschodniej części województwa w polityce regionalnej nie powinno się więc opierać na stosowaniu szczególnych instrumentów rozwoju – odmiennych od planowanych do użycia dla rozwiązywania problemów innych części województwa, ale na priorytetowym zastosowaniu tych instrumentów wobec tej części województwa. Przyjęcie tej zasady będzie wymagało konsensusu na poziomie wszystkich samorządów, bowiem będzie oznaczało faworyzowanie pewnej części regionu;

2. Określenie założeń polityki miejskiej – czyli stymulowanie rozwoju każdej z kategorii funkcjonalnych miast, stosownie do ich roli w sieci osadniczej województwa. Polityka miejska jest elementem szerszej polityki terytorialnej województwa i jej celem jest określenie „pakietów wsparcia” wobec poszczególnych kategorii miast. W szczególnym kryzysie znajdują się lokalne ośrodki rozwoju – czyli małe miasta powiązane funkcjonalnie z otaczającymi obszarami wiejskimi (zwłaszcza jeśli nie rozwinęły funkcji niszowych, więc ich baza ekonomiczna opiera się wyłącznie na obsłudze obszarów rolniczych), ale także miasta średnie (czyli Włocławek, Grudziądz i Inowrocław), których przyszłością jest rozwój specjalizacji gospodarczych o znaczeniu krajowym (co pozwoli im pełnić rolę silnych podregionalnych rynków pracy);

3. Zbudowanie tożsamości i marki regionalnej – złożona przeszłość i zróżnicowane dziedzictwo kulturowe regionu oraz podział funkcji regionalnych pomiędzy dwa ośrodki, powodują, że oś historyczno-kulturowa lub tradycyjne ciężenia do głównego ośrodka miejskiego, które są podstawą budowania tożsamości wielu regionów, nie mogą mieć w tym celu zastosowania w kujawsko-pomorskim. Mieszkańcy województwa nie stanowią wciąż zintegrowanej wspólnoty – nad poczuciem więzi regionalnej, przeważa poczucie więzi lokalnej lub podregionalnej. Wyzwaniem jest więc identyfikacja walorów wspólnych dla społeczności całego regionu i wykorzystanie ich do budowy regionalnej tożsamości – jako wspólnoty interesów społeczno-gospodarczych. Niezbędne jest także ukształtowanie marki regionu – wizerunku województwa.

Przeprowadzone analizy uwarunkowań i stanu rozwoju województwa oraz prognoz rozwoju województwa, jak też zgłaszanych podczas konsultacji społecznych aspiracji różnych środowisk, pozwoliły na identyfikację priorytetów rozwoju województwa. Priorytet należy rozumieć jako najważniejszą i najpilniejszą do realizacji „potrzebę rozwojową” województwa – stąd też przy przyjętej metodologii prac, w zapisie ustaleń Strategii priorytety mają charakter nadrzędny w stosunku do pozostałych ustaleń.

Wyróżniono następujące priorytety:

- Konkurencyjna gospodarka
- Modernizacja przestrzeni wsi i miast
- Silna metropolia
- Nowoczesne społeczeństwo

Priorytet: Modernizacja przestrzeni wsi i miast

Włocławek, Grudziądz, Inowrocław – miasta średnie o dużym potencjale gospodarczym, istotne dla rozwoju gospodarczego kraju, a jednocześnie predestynowane do pełnienia roli centrów rozwoju gospodarczego województwa. Poziom miast średnich odpowiedzialny jest za bilansowanie rynków pracy i podstawowym kierunkiem działań wobec tej kategorii jest tworzenie warunków rozwoju gospodarczego. Zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Włocławek i Grudziądz są ośrodkami regionalnymi uzupełniającymi Bydgoszcz i Toruń w kwestiach dotyczących obsługi ludności i aktywizacji gospodarczej o znaczeniu regionalnym. Wymagają priorytetowych działań w zakresie aktywizacji społecznej i gospodarczej, co pozwoli na uzyskanie w relatywnie krótkim okresie korzystnych efektów społecznych i ekonomicznych dla znacznej liczby mieszkańców województwa.

Obszary wiejskie (których integralną częścią są także lokalne ośrodki rozwoju – małe miasta i wiejskie siedziby gmin) – o zróżnicowanym charakterze funkcjonalnym, cechujące się licznymi problemami gospodarczymi i często wymagające aktywizacji społeczno-gospodarczej. Głównym kierunkiem interwencji jest stymulowanie rozwoju społecznego (kluczowa rola usług publicznych szczebla gminnego dla kształtowania właściwych postaw społecznych) oraz lokalnych rynków pracy. Ten poziom polityki terytorialnej w rejonach tradycyjnego rolnictwa ma decydujące znaczenie dla aktywizacji mieszkańców wiejskich, jest także odpowiedzialny za lokalne aspekty rozwoju społecznego i gospodarczego.

Dla obszarów wiejskich (wraz z lokalnymi ośrodkami rozwoju – w tym dla gminy Osiećciny) jako oczekiwana rolę i znaczenie w rozwoju województwa przyjęto aktywizację społeczno-gospodarczą na poziomie lokalnym, a podstawowy instrument interwencji – rozwój lokalny kierowany przez społeczność (budżet krajowy i regionalny).

Działania na rzecz modernizacji obszarów wiejskich powinny dotyczyć:

- Zapewnienia jak najlepszych warunków rozwoju społecznego (funkcjonowanie usług publicznych)
- Rozwoju przedsiębiorczości lokalnej związanej z wykorzystaniem potencjałów endogenicznych (zwłaszcza przetwórstwa rolno-spożywczego, ale także przetwórstwa leśnego, eksploatacji kopalni, potencjału turystycznego, rozwoju energetyki odnawialnej w oparciu o produkcję rolniczą oraz energię słoneczną)
- Zapewnienia swobodnej dostępności do Bydgoszczy i Torunia – jako dużych rynków pracy i ośrodków realizacji usług regionalnych.

W stosunku do istniejących uzdrowisk w Ciechocinku, Inowrocławiu i Wieńcu Zdroju zamierza się opracować i wdrożyć indywidualnie dostosowane do specyfiki każdego z tych ośrodków pakiety działań - integrujących i koordynujących wszelkie dziedziny istotne dla ich funkcjonowania – tak w dziedzinie wzmacniania potencjału świadczenia usług medycznych (co jest przedmiotem działań określonych w ramach celu „Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi”), jak i zagospodarowania przestrzennego, rozwoju infrastrukturalnego i wsparcia przedsiębiorczości działającej w tej dziedzinie. Jest bardzo pożądane, by mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego – w miarę możliwości (jeśli względy medyczne nie będą stanowiły przeszkody) – kierowani byli na leczenie sanatoryjne do regionalnych uzdrowisk.

W dalszym ciągu zamierza się wspierać działalności turystyczne – ale wsparcie w zakresie rozwoju turystyki koncentrowane będzie na obszarach i produktach, które spełniać będą kryteria uznane za

realizujące cele strategiczne województwa, a więc: wiązać się będą z generowaniem istotnej lokalnie liczby miejsc pracy, lub wiązać się będą z generowaniem istotnych dochodów lokalnych lub też będą mieć istotne znaczenie dla promocji lub kształtowania tożsamości województwa. W szczególności zamierza się wspierać produkty markowe oraz wszelkie nowe trendy w turystyce (spełniające wspomniane powyżej kryteria). Na większą skalę zamierza się gospodarczo i promocyjnie wykorzystać markę szlaków turystycznych i podążać za aktualnymi trendami w turystyce i rekreacji, czego wyrazem ma być rozwój turystyki militarnej, związanej z dziedzictwem przemysłowym, czy np. rozwój geocachingu (w tej dziedzinie województwo może pokusić się o rozwinięcie specjalizacji nawet w skali kraju). Zamierza się dokonać waloryzacji przestrzeni oraz produktów turystycznych regionu w celu określenia warunków wsparcia.

Dla gmin miejsko-wiejskich zakłada się następujące kategorie interwencji: przywrócenie funkcji gospodarczych w terenach postpgrowskich rozwój przestrzeni inwestycyjnych w terenach przywęzłowych rozwój infrastruktury technicznej dla potrzeb rozwoju gospodarczego rozwój gospodarczy w sektorze odnawialnych źródeł energii; rozwój sektora instytucji otoczenia biznesu; pakiety działań dla uzdrowisk oraz turystyki zdrowotnej – Inowrocław, Wieniec-Zdrój, Marusza.

We Włocławku do najważniejszych potrzeb należy zapewnienie dwujezdniowego tranzytu w relacji W-Z – przebudowę DK62 na odcinku miejskim oraz granica miasta – planowany węzeł autostradowy „Pikutkowo”, przebudowę DK67 na całym odcinku z korytarzem obwodnicowym Lipna do DK10/S10, przebudowę DK1 na odcinku miejskim oraz granica miasta – węzeł autostradowy „Kowal”, przebudowę DW252 na odcinku granica miasta – planowany węzeł autostradowy „Brzezie”, zakończenie budowy trasy średnicowej – Aleja Królowej Jadwigi, budowa nowej przeprawy przez Wisłę w okolicy Krzywej Góry.

Przewidywana jest realizacja obwodnicy Osiecin w przebiegu drogi krajowej nr 62 i dróg wojewódzkich nr: 270, 265 i 268 oraz przebudowa drogi krajowej nr 62 na odcinku Włocławek – Osiecin.

System transportu aglomeracyjnego będzie „uszczegółowieniem” systemu regionalnego dla gmin wchodzących w skład czterech obszarów funkcjonalnych największych miast województwa, to znaczy: OF Bydgoszczy i Torunia, OF Włocławka, OF Grudziądz i OF Inowrocławia i będzie realizowany jako część pakietu działań polityki terytorialnej wobec obszarów funkcjonalnych największych miast (jako element pakietów Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych). Główna idea systemu polega na włączeniu gmin podmiejskich w system miejskiej komunikacji publicznej tych miast poprzez działania techniczne i organizacyjne. Dla dalszej integracji komunikacyjnej obydwu siedzib województwa, rozpoczęte zostaną prace studialne mające na celu docelowe doprowadzenie do realizacji szybkiego połączenia szynowego (realizacja „regionalnego tramwaju”) obydwu miast na północ od Wisły. Włocławek i Grudziądz jako ośrodki o uzupełniającym znaczeniu dla aktywizacji społecznej i gospodarczej województwa oraz Inowrocław – ośrodek o znaczeniu podregionalnym w zakresie funkcji gospodarczych, powinny być powszechnie dostępne z terenu powiatów sąsiednich – zakłada się, że obszar dobrej dostępności powinien obejmować strefę w promieniu co najmniej 30 km. Niezależnie od dostępności z powiatów sąsiednich, funkcjonowanie powyższych ośrodków w sieci transportu wojewódzkiego, zapewni ich dostępność także z pozostałych części województwa, co jest ważnym uwarunkowaniem rozwoju funkcji regionalnych Włocławka i Grudziądz.

Cel strategiczny: Tożsamość i dziedzictwo

Główną ideą działań projektowanych w ramach celu strategicznego „Tożsamość i dziedzictwo” jest zbudowanie identyfikacji regionalnej mieszkańców oraz rozpoznawalnego i pozytywnie postrzeganego wizerunku województwa na zewnątrz.

Cel strategiczny „Tożsamość i dziedzictwo” realizuje zadania ważne dla 3 priorytetów: modernizacja przestrzeni wsi i miast, silna metropolia i nowoczesne społeczeństwo.

Zaszczości historyczne, a także zmiany podziału administracyjnego Polski wpłynęły na obecną rzeczywistość, w tym na relacje w społeczeństwie regionu. W efekcie województwo nie posiada spójnego, wyrazistego wizerunku na arenie krajowej, podobnie jak społeczność województwa nie wykazuje się tożsamością wykształconą na podstawie wspólnej dla całego województwa przeszłości historycznej. Nie sprzyja to konkurencyjności regionu, wymaga więc zmiany i podjęcia konkretnych działań na rzecz budowy marki regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego, w oparciu

o szczegółowo przeprowadzone analizy, mające na celu identyfikację czynników jednoczących regionalną społeczność (wskazanie „osi tożsamości”) oraz identyfikację czynników będących podstawą kreacji marki województwa.

Dziedzictwo regionu, świadczące o tym jacy jesteśmy, wymaga zachowania (m.in. tradycyjnej kultury wiejskiej, ginących zawodów, cudów architektury, przyrody, powstających drobnych kolekcji, zbiorów muzealnych i skansenów), odpowiedniej ekspozycji, poprawy dostępności, a także prezentacji w atrakcyjnej dla różnych osób formie. Dopiero dzięki stworzeniu warunków do wzbudzania ciekawości posiadanymi dobrami, wartościami, oddziaływanie na wiele zmysłów, możliwe jest zrozumienie, budzi się właściwy szacunek, zainteresowanie, chęć pogłębiania wiedzy i czynne włączenie się w działania na rzecz zachowania i upowszechniania posiadanego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Wobec powyższego, niezbędna jest waloryzacja obiektów materialnych dziedzictwa kulturowego regionu oraz oszacowanie „wartości marketingowej” wojewódzkich zasobów przyrody i krajobrazu przyrodniczo-kulturowego, koniecznych także dla budowy marki województwa. Poza tym wspierane będą w szczególności przedsięwzięcia umożliwiające atrakcyjny, interaktywny, oryginalny, wielozmysłowy kontakt z dziedzictwem regionu.

Kierunki działań

1. Budowa tożsamości regionalnej województwa
2. Zachowanie oraz promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu
3. Wsparcie działań ratowniczych tradycyjnej kultury wiejskiej, ginących zawodów, cudów architektury, przyrody, powstających drobnych kolekcji, zbiorów muzealnych i skansenów, będących częścią środowiska kulturowego województwa
4. Rozwój oferty kulturalnej o znaczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym
5. Promocja marki województwa

Dotychczas zidentyfikowane przedsięwzięcia (wybór)

1. Podjęcie działań na rzecz upowszechniania wiedzy o województwie wśród jego mieszkańców
5. Opracowanie zgodnych z podstawą programową materiałów z zakresu edukacji regionalnej dla przedszkoli, szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z województwa kujawsko-pomorskiego
10. Utworzenie Muzeum Wojny Polsko-Sowieckiej 1920 roku we Włocławku
18. Budowa nowego gmachu głównego Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku
26. Wykreowanie flagowych wydarzeń kulturalnych regionu
30. Budowa sali widowiskowej we Włocławku
33. Podjęcie działań na rzecz budowy marki regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego

REALIZACJA USTALEŃ STRATEGII (WYBÓR)

Kierunki działań Dotychczas zidentyfikowane przedsięwzięcia	Podmioty odpowiedzialne	Rola samorządu województwa	Zakładany okres realizacji
Opracowanie i wdrożenie pakietu działań "Uzdrowisko Wieniec-Zdrój"	Samorząd województwa Samorządy lokalne Inwestorzy prywatni	W zakresie opracowania - wykonawcza w partnerstwie W zakresie wdrożenia - inicjująca i wspierająca oraz wykonawcza w partnerstwie w zakresie niektórych	do 2020

		zadań	
Identyfikacja produktów turystycznych istotnych dla rozwoju gospodarczego województwa - jako podstawa dla wspierania ich rozwoju i promocji	Samorząd województwa	Wykonawcza	do 2020
Integracja systemu promocji i rozwoju turystyki w województwie w oparciu o model Regionalnej i Lokalnych Organizacji Turystycznych (ROT i LOT) oraz rozwój LOTów i ROTu i zwiększenie roli tych podmiotów w kreowaniu rozwoju turystyki	Samorząd województwa Samorządy lokalne Samorząd gospodarczy	Wykonawcza	do 2020
Inwentaryzacja zasobów turystycznych województwa wraz z przeprowadzeniem analizy SWOT i ustaleniem priorytetów interwencji	Samorząd województwa	Wykonawcza	do 2020
Rozwój oferty kulturalnej o znaczeniu lokalnym	Samorządy lokalne Organizacje pozarządowe Inwestorzy prywatni Samorząd województwa	Zaangażowanie samorządu województwa zależne od charakteru konkretnego zadania	działanie ciągle
Rewitalizacja miast, wsi i obszarów zdegradowanych	Samorządy lokalne Organizacje pozarządowe Inwestorzy prywatni Samorząd województwa	Zaangażowanie samorządu województwa zależne od charakteru konkretnego zadania	działanie ciągle
Budowa tożsamości regionalnej województwa	Samorząd województwa Samorządy lokalne Organizacje pozarządowe	Wykonawcza lub/i inicjująca Wspierająca inne podmioty	działanie ciągle
Zachowanie oraz promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu	Samorząd województwa Samorządy lokalne Organizacje pozarządowe Inwestorzy prywatni	Wykonawcza lub/i inicjująca Wspierająca inne podmioty	działanie ciągle

Wsparcie działań ratowniczych tradycyjnej kultury wiejskiej, ginących zawodów, cudów architektury, przyrody, powstających drobnych kolekcji, zbiorów muzealnych i skansenów, będących częścią środowiska kulturowego województwa	Samorząd województwa Samorządy lokalne Organizacje pozarządowe Inwestorzy prywatni	Wykonawcza lub/i inicjująca Wspierająca inne podmioty	działanie ciągłe
Wykreowanie flagowych wydarzeń kulturalnych regionu	Samorząd województwa, Samorządy lokalne	Wykonawcza lub/i inicjująca Wspierająca inne podmioty	działanie ciągłe

2.3.2. RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z PROGRAMEM OPIEKI NAD ZABYTKAMI WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO (WYCIĄG)

Cel 1. Zachowanie dziedzictwa materialnego

1 Kierunek działań: Ochrona ustawowa

Działania:

- wspieranie starań o nadanie tytułu pomnika historii obiektom będącym w fazie wstępnej procedury: zespół spichlerzy w Grudziądzu, zespół uzdrowski w Ciechocinku, Radzyń Chełmiński Zamek;
- wspieranie działań samorządów lokalnych zmierzających do nadania kolejnym obiektom statusu pomnika historii;
- wspieranie prac zmierzających do powoływania nowych parków kulturowych;
- wspieranie działań zmierzających do poszerzania listy obiektów, wpisanych do rejestru zabytków, na przykład poprzez odpowiednie wymogi konkursowe;
- propagowanie i wspieranie prac przy aktualizacji i uzupełnianiu wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków.

2 Kierunek działań: Prace konserwatorskie i restauratorskie

Działania:

- kontynuacja współfinansowania prac konserwatorsko-restauratorskich, rewitalizacyjnych i ratunkowych przy obiektach nieruchomych i ruchomych, wpisanych do rejestru zabytków, oraz doskonalenie zasad przyznawania dotacji;
- kontynuacja rozpoczętych prac remontowych, konserwatorskich i adaptacyjnych obiektów zabytkowych, będących własnością Samorządu Województwa – m.in. pałac w Wieńcu, „Stara Ochronka” w Bydgoszczy, budynek Urzędu Marszałkowskiego na Pl. Teatralnym w Toruniu, Dworku w Kłóbce;
- kontynuacja wsparcia nowych inicjatyw zmierzających do ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego oraz rozwój infrastruktury obiektów istniejących, w tym: skansenu Menonickiego w Wlk. Nieszawce, infrastruktury zaplecza rezerwatu archeologicznego w Biskupinie;
- wspomaganie działań rewaloryzacyjnych i rewitalizacyjnych zdegradowanych cennych obiektów i obszarów o znaczeniu historycznym;
- wspomaganie działań konserwatorsko-restauracyjnych przy zabytkowych układach urbanistycznych i ruralistycznych.

3 Kierunek działań: Edukacja

Działania:

- wspomaganie organizacji szkoleń i wykładów związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego;
- wspomaganie organizacji konkursów o charakterze edukacyjnym;
- nagradzanie działań przyczyniających się do zachowania bądź przywracania historycznych wartości zasobów dziedzictwa kulturowego województwa.

4 Kierunek działań: Ład przestrzenny**Działania:**

- wspomaganie przedsięwzięć zmierzających do identyfikacji zachowanych najcenniejszych krajobrazów kulturowych województwa;
- wspomaganie przedsięwzięć zmierzających do zachowania i kształtowania ładu przestrzennego z utrzymaniem właściwej ekspozycji obiektów zabytkowych i dostosowywaniem nowej zabudowy do wartości historycznych miejsc.

5 Kierunek działań: Dokumentacja i popularyzacja**Działania:**

- współfinansowanie prac badawczych i dokumentacyjnych obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków jako integralnej części procesów konserwatorskich, z uwzględnieniem faktu, iż działania na poziomie dokumentacyjnym poprzedzają proces prac konserwatorskich i budowlanych, stanowią niejednokrotnie poważne obciążenie finansowe dla beneficjenta. W przypadku badań archeologicznych dokumentacja stanowi jedyną formę ochrony stanowisk, które po eksploracji przestają istnieć fizycznie. Na szczególną uwagę zasługiwać powinny:
- badania architektoniczne,
- badania na obecność polichromii,
- dokumentacja rysunkowo-pomiarowa,
- opracowania monograficzne i studialne,
- projekty architektoniczne związane z adaptacją obiektów i obszarów zabytkowych,
- dokumentowanie działalności antropogennej w oparciu o badania archeologiczne.

Cel 2. Zachowanie dziedzictwa niematerialnego**1 Kierunek działań: Ochrona****Działania:**

- wspieranie działań zmierzających do ochrony niematerialnego dziedzictwa kultury województwa.

2 Kierunek działań: Edukacja**Działania:**

- wspieranie działań edukacyjnych w zakresie znaczenia, wartości i ochrony niematerialnego dziedzictwa kultury województwa;
- wspomaganie działań w obszarze digitalizacji najcenniejszych zasobów folkloru słownego i ich udostępniania;
- wspieranie konkursów związanych z kulturą niematerialną regionu.

3 Kierunek działań: Zachowanie**Działania:**

- aktywizacja środowisk lokalnych poprzez przywracanie dawnych praktyk tanecznych i muzycznych;
- wspieranie i upowszechnianie „ginących zawodów”.

4 Kierunek działań: Dokumentacja i badania

Działania:

- wspieranie badań i tworzenie dokumentacji dotyczącej zjawisk z zakresu dziedzictwa niematerialnego, w szczególności tradycyjnych zwyczajów ludowych, regionalnej muzyki i tańca oraz folkloru słownego.

Cel 3. Kultywowanie tradycji regionalnych**1 Kierunek działań: Rekonstrukcja, konserwacja i zabezpieczanie****Działania:**

- wspomaganie działań z zakresu rekonstrukcji, konserwacji i zabezpieczenia zabytkowych strojów i rekwizytów, służących do kultywowania zwyczajów ludowych na terenie województwa.

2 Kierunek działań: Dokumentacja**Działania:**

- wspieranie przedsięwzięć zmierzających do dokumentowania zjawisk i zwyczajów ludowych, ze względu na ich wyjątkową wartość dla budowania tożsamości regionalnej oraz unikatowość w skali ogólnopolskiej.

3 Kierunek działań: Edukacja i popularyzacja**Działania:**

- wspomaganie organizacji konkursów dotyczących tradycji w celu jej popularyzacji;
- wspomaganie realizacji zajęć edukacyjnych prowadzonych w gwarze lokalnej w wybranych przedszkolach i szkołach na terenie województwa;
- wspieranie przedsięwzięć mających na celu tworzenie skansenów;
- wspomaganie tworzenia digitalizacji najcenniejszych zasobów folkloru słownego i ich udostępniania;
- aktywizacja środowisk poprzez organizowanie warsztatów nauki rękodzieła, budownictwa instrumentów czy nauki gry na instrumentach tradycyjnych;
- wspieranie zajęć z twórcami i rzemieślnikami, dotyczących przekazywania ich umiejętności.

4 Kierunek działań: Pielęgnacja tradycji**Działania:**

- propagowanie idei organizacji konkursów architektonicznych na obiekty nowe, wprowadzane w tkankę historyczną lub projekty adaptacji obiektów zabytkowych;
- wspieranie i promocja twórczości ludowej;
- wspomaganie działań zmierzających do realizacji projektów ukierunkowanych na promocję tradycji lokalnych.

Cel 4. Wzrost świadomości społecznej dla ochrony dziedzictwa kulturowego**1 Kierunek działań: Popularyzacja wiedzy o znaczeniu i konieczności ochrony****Działania:**

- wspieranie organizacji konkursów dla dzieci i młodzieży z zakresu ochrony dóbr kultury;
- wspieranie w oparciu o istniejące mechanizmy (m.in stypendia, granty, otwarte konkurs ofert w ramach pożytku publicznego) działań popularyzatorskich, edukacyjnych i naukowych związanych z opieką i ochroną dziedzictwa kulturowego, takie jak:
 - opracowania syntetyczne i monograficzne dotyczących dziedzictwa kulturowego województwa w jego wymiarze materialnym i niematerialnym,
- przewodniki, vademeca, informatory,

- materiały informacyjne i promocyjne związane z obiektami objętymi ochroną prawną, wspieranie w ramach istniejących regulacji prawnych wydawnictw związanych z dziedzictwem kulturowym (wydawnictwa książkowe, audiobooki, materiały filmowe i inne) ze zbiorów własnych instytucji z terenu województwa;
- wspieranie działań podnoszących świadomość społeczną w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym, w tym:
 - szkoleń, prelekcji, spotkań, publikacji propagujących ideę parków kulturowych,
 - szkoleń, prelekcji, spotkań, publikacji propagujących pozytywne wzorce i rozwiązania z dziedziny ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym z obszaru kraju i Europy, celem promocji dobrych praktyk w tym zakresie;
 - wspieranie działań służących propagowaniu dziedzictwa kulturowego regionu poprzez środki przekazu elektronicznego i massmedia, w tym:
- rozwój stron internetowych, związanych z problematyką dziedzictwa kulturowego regionu, administrowanych przez Samorząd Województwa,
- digitalizację i upowszechnianie poprzez sieć www. materialnych i niematerialnych zasobów kulturowych regionu,
- tworzenie materiałów multimedialnych, filmowych i radiowych.

2 Kierunek działań: Edukacja

Działania:

- kontynuowanie działań zapoczątkowanych w latach poprzednich, związanych z konkursami wiedzy o regionie i zabytkach regionu;
- generowanie współpracy różnych podmiotów do tworzenia interdyscyplinarnego zaplecza działań edukacyjnych.

Cel 5. Wzrost konkurencyjności regionu

1 Kierunek działań: Ochrona

Działania:

- generowanie współpracy różnych podmiotów dla tworzenia kompleksowych opracowań ochrony i wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego, możliwych do adaptacji w działaniach turystycznych i popularyzatorskich.

2 Kierunek działań: Promocja

Działania:

- kontynuacja działań Samorządu Województwa w zakresie imprez i wydarzeń promujących dziedzictwo kulturowe regionu;
- udział w targach turystycznych krajowych i zagranicznych;
- wspomaganie przedsięwzięć promujących najcenniejsze dla województwa obiekty o wartościach kulturowych, istniejące szlaki kulturowe czy markowe produkty turystyczne związane z dziedzictwem kulturowym;
- współpraca przy tworzeniu publikacji promujących dziedzictwo kulturowe województwa;
- wspieranie mechanizmów umożliwiających działania związane z promocją lokalnego dziedzictwa kulturowego poprzez wydarzenia i imprezy kulturalne, formy widowiskowe i rekonstrukcyjne. Wśród nich:
 - zakup lub wytwarzanie strojów, eksponatów, rekwizytów dla potrzeb grup kultywujących miejscowe tradycje, sztukę, obrzędowość, zwyczaje lub rekonstruujących wydarzenia historyczne związane z regionem,
- tworzenie infrastruktury czasowej lub trwałej dla potrzeb wydarzeń i imprez kulturalnych,

- zakup lub wytwarzanie niezbędnych rekwizytów, narzędzi, eksponatów związanych z utrzymaniem, kultywowaniem bądź wskrzeszaniem tradycyjnych zawodów i rzemiosł;
- popularyzacja obiektów o statusie pomnika historii;
- popularyzacja powołanych parków kulturowych.

3 Kierunek działań: Edukacja

Działania:

- wsparcie przy organizacji prelekcji, spotkań, publikacji związanych z ukazaniem możliwości rozwoju małego biznesu, wraz z rozwojem infrastruktury, w powiązaniu z obszarami o walorach kulturowych;
- miejsca noclegowe, mała gastronomia, wypożyczalnie sprzętu turystycznego, usługi przewodników itp.;
- upowszechnianie informacji na temat dostępnych stypendiów, grantów i innych form wsparcia działań poza konserwatorskich, związanych z opieką, ochroną, edukacją i popularyzacją dziedzictwa kulturowego regionu.

4 Kierunek działań: Zagospodarowanie

Działania:

- wspieranie rozwoju turystyki bazującej na kulturowym dziedzictwie regionu;
- wspomaganie tworzenia tras turystycznych i produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa, łączących elementy materialne i niematerialne;
- wspomaganie działań w zakresie kompleksowego zagospodarowania istniejących szlaków kulturowych, zarówno tych o znaczeniu międzynarodowym, jak i regionalnym;
- wspieranie i kształtowanie rozwoju turystyki kulturowej o charakterze religijnym, sentymentalnym czy tematycznym;
- wykorzystanie tożsamości kulturowej regionu jako czynnika marketingowego.

2.4. WEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA PRAWNE I PROGRAMOWE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY OSIĘCINY

Cele sformułowane przez strategię wraz z pozostałymi regulacjami prawnymi przyjętymi przez Radę Gminy stwarzają przesłanki do uszczegółowienia i rozwinięcia przez Program Opieki nad Zabytkami dla gminy Osiećciny działań na rzecz ochrony środowiska kulturowego.

2.4.1. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU GMINY OSIĘCINY DO 2015 (WYCIĄG)

Celem strategicznym nr 2 jest poprawa stanu środowiska.

Dla tego celu strategia przewiduje jako cel operacyjny **poprawę walorów estetyczno-krajobrazowych**. Liczne walory zespołów parkowo-dworskich będą wykorzystywane przede wszystkim dla turystyki edukacyjnej i poznawczej, między innymi poprzez realizację autorskich programów lekcji historii i przyrody.

Gospodarka turystyczna oparta będzie o świadczenie rekreacyjnych usług komercyjnych w oparciu o gospodarstwa agroturystyczne. Powinna być przeprowadzona szeroka akcja szkoleniowo-informacyjna i doradcza dla rolników zainteresowanych utworzeniem gospodarstw agroturystycznych. Wypoczynek na wsi jest formą odpoczynku coraz bardziej popularną wśród ludności miejskiej a stworzenie odpowiednich warunków na terenie gminy do jego funkcjonowania przyczyni się do rozwoju infrastruktury wsi, podniesie jej walory estetyczne, a także stworzy możliwość alternatywnego źródła dochodów dla ludności rolniczej. W wyniku podjęcia działalności w tej dziedzinie powstaną również nowe miejsca pracy związane z obsługą turystów.

Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru spowoduje równocześnie rozwój obiektów sezonowych małej gastronomii. Oprócz tego niezbędne będzie zorganizowanie dla osób wypoczywających usług o charakterze kulturalnym. Do tego celu należy zintensyfikować współpracę z gminami sąsiednimi, a także wspólnie organizować imprezy plenerowe o charakterze muzycznym, rekreacyjnym, edukacyjnym.

Walory krajobrazowe i przyrodnicze gmin powiatu radziejowskiego zostaną wykorzystane poprzez utworzenie nowych szlaków wędrówek pieszych, rowerowych a także konnych. w tym celu dokonana zostanie inwentaryzacja najciekawszych miejsc okolic, uwzględniająca wszystkie osobliwości przyrodnicze i kulturowe. Jednocześnie informacja o nowych szlakach pojawi się w materiałach informacyjnych (ulotkach, katalogach) oraz na specjalnej mapie, na której powinny się także znaleźć główne punkty zwiedzania, orientacyjne długości tras, punkty gastronomiczne, miejsca noclegowe). Do realizacji tych działań oprócz władz gminy Osiećciny i powiatu należy włączyć organizacje ekologiczne i turystyczne. Gmina powinna prowadzić działalność promocyjną ukazującą ją jako atrakcyjne miejsce obfitujące w walory środowiska kulturowego, tradycje folklorystyczne.

Następujące zadania powiązane są z tym celem operacyjnym:

1. Wprowadzenie systemu nagród i wyróżnień dla mieszkańców gminy posiadających najbardziej zadbane i estetyczne zabudowania.
2. Edukacja mieszkańców na temat znaczenia estetyki najbliższego otoczenia dla zdrowia psychicznego człowieka.
3. Ułatwienia dla podatkowe dla inwestorów realizujących obiekty o architekturze wzbogacającej walory estetyczno-krajobrazowe.

3. DZIEDZICTWO KULTUROWE GMINY OSIEĆCINY

3.1. RYS HISTORYCZNY

Najwcześniejsze relikty osadnictwa pradziejowego na obszarze dzisiejszej gminy datują na początek neolitu, jego najstarsze ślady sięgają okresu sprzed 5000-7000 lat.

We wczesnym średniowieczu Kujawy należały do państwa piastowskiego. W początkowym okresie rozbitcia dzielnicowego były połączone z Mazowszem i podlegały mazowieckim książętom dzielnicowym aż do końca XII w. Do 1173 r. rządził tu Bolesław Kędzierzawy, a w latach 1173-1186 jego syn Leszek Bolesławowic. Najprawdopodobniej w 1191 r. Kujawy przejął Bolesław, syn Mieszka III Starego, i władał nimi jako pierwszy książę kujawski aż do swej śmierci w 1195 r. W latach 1195-1202 rządy sprawował ojciec Bolesława, Mieszko III Stary. Następnie Kujawy powróciły do Mazowsza pod władzą Konrada Mazowieckiego, który tytułował się księciem mazowieckim i kujawskim.

W 1233 r. Konrad Mazowiecki wydzielił dla swego syna Kazimierza I księstwo kujawskie ze stolicą w Inowrocławiu. W czasie jego panowania Kujawy powiększyły się o ziemię bydgosko-wyszogrodzką oraz odnotowały znaczny postęp gospodarczy. W 1238 r. prawa miejskie uzyskał stołeczny Inowrocław. Wzniesiono w nim zamek. W 1253 r. w Byszewie osadzono cystersów. Po śmierci Kazimierza I w 1267 r. jego władztwo uległo podziałowi pomiędzy pięciu synów: Książę Siemomysł otrzymał księstwo inowrocławskie, w którego skład wchodził Inowrocław, Kruszwica, Radziejów, Słońsk, Bydgoszcz oraz Wyszogród. Władysław Łokietek otrzymał wówczas Księstwo Brzeskokujawskie. Siemomysł (1267-1287) prowadził wojnę z księciem wielkopolskim Bolesławem Pobożnym. W wyniku tych walk stracił w latach 1268-1285 na rzecz Wielkopolski kasztelanię bydgoską, kruszwicką i radziejowską, a także kasztelanię wyszogrodzką na rzecz Pomorza Gdańskiego w latach 1271-1296.

W 1287 r., po śmierci Siemomysła, jego księstwo uległo podziałowi pomiędzy trzech synów. Leszek został księciem Inowrocławia, Przemysł – księciem Wyszogrodu i Bydgoszczy, a Kazimierz – Gniewkowa. W 1327 lub 1328 r., w początkach wojny polsko-krzyżackiej, król Polski Władysław Łokietek przejął księstwo brzeskie, inowrocławskie i bydgosko-wyszogrodzkie, przekazując ich władcom księstwo łęczyckie i sieradzkie. Wojna ta, mimo zwycięskiej bitwy pod Płowcami (1331 r.) skończyła się dla Polski porażką – zajęciem Kujaw. Krzyżacy utworzyli komturie w Brześciu i Kowalu oraz wójtostwo w Przedczu.

Całe terytorium Kujaw i Ziemi Dobrzyńskiej powróciły do Korony w wyniku pokoju zawartego w 1343 r. w Kaliszu. W XV wieku wykształciły się dwa województwa: inowrocławskie i brzeskokujawskie. Województwo brzesko-kujawskie składało się z pięciu powiatów: brzeskiego, radziejowskiego, kowalskiego, przeddeckiego i kruszwickiego. W 1377 r. Kujawy brzeskie otrzymał w zarząd Piotr z Małochowa z obowiązkiem spłaty 2000 grzywien do skarbu królewskiego. Druga połowa XIV w. była okresem nie tylko likwidacji zniszczeń wojennych lecz i szybkiego rozwoju społeczno-ekonomicznego całego obszaru. Ponowna wojna polsko-krzyżacka w latach 1409-1435 zakończona została zawarciem

pokoju w Brześciu 31 grudnia 1435 r., natomiast ostateczne zakończenie konfliktów z Krzyżakami zagwarantował pokój w Toruniu w 1466 r. W XV w. w województwie brzesko-kujawskim utrwaliły się rządy sejmikowe, na których szlachta województwa spotykała się początkowo w Brześciu lub w Radziejowie, a od 1510 r. sejmiki generalne kujawskie zbierały się już tylko w Radziejowie.

Najstarsze zapisy źródłowe o Osiecinach pochodzą z 1293 i 1295 r. (parafia) oraz z lat 1325–1326. Właścicielami wsi byli przedstawiciele rodu Pomianów. W XV-XVI w. wieś uległa podziałowi własnościowemu, rozwijała się jednak pomyślnie, stanowiła siedzibę parafii.

Kościelna Wieś to jedna z najstarszych wsi na Kujawach. Kościół parafialny pod wezwaniem św. Wawrzyńca został zbudowany w latach 1120-1124 z fundacji Piotra Dunina lub rodu Łabędziów. W 1489 r. do parafii Kościelskiej należało 13 wsi: Kościelna Wieś, Bartłomiejowice, Bilno, Bodzanówek, Dunaj, Konary, Krotoszyn, Lekarzewice, Osłonki, Pocieryn, Ruszki, Ujma Mała i Zagajewice.

Pod koniec XV w. źródła wymieniają wsie Borucin Major (Borucin) i Borucin Minor (Borucinek), które należały do parafii w Osiecinach. W obu wsiach działały wiatraki należące do parafii w Osiecinach. W drugiej połowie XVI w. Borucin należał do Dąbskich, Kruszyńskich i Boruckich, natomiast Borucinek posiadali Jan i Marcin Boruccy. Borucin był w okresie reformacji ośrodkiem ariańskim w latach 1585-1614 działał tu ariański zbór.

Pierwszymi znanymi właścicielami Jarantowic był ród Pomianów. W średniowieczu wieś należała do kasztelanii kruszwickiej, a w latach 1268-1272 radziejowskiej. Nazwa prawdopodobnie pochodzi od Jaranta, imienia rodowego Pomianów. W XV w. właściciele wsi przyjęli od niej nazwisko Jarantowskich. W latach 1560-1582 Jarantowice należały do Stanisława Siewierskiego, kasztelana kruszwickiego, później do m.in. Odrowążów i Kruszyńskich. Pod względem kościelnym Jarantowice obejmowała parafia w Osiecinach.

W XVI w. Krotoszyn należał prawdopodobnie do właścicieli Kościelnej Wsi, później do Kościeleckich (z Kościelca pod Inowrocławiem), a pod koniec XVIII w. do Boruckich herbu Rola. Wieś wchodziła w obręb parafii w Kościelnej Wsi.

Latkowo należało do parafii Płowce w powiecie radziejowskim. Zespół dworsko-parkowy powstał prawdopodobnie pod koniec XVIII w.

Pocieryn w I połowie XVII w. wchodził w skład dóbr Stanisława Kościelskiego, dworzanina i strznika księcia Jeremiego Wiśniowieckiego, działającego na rzecz księcia na sejmikach wielkopolskich. Kościelecki posiadał wsie lub części wsi: Pocieryn, Bodzanówek, Noć, Przewóz, Racięcín, Nowa Wieś, Warzywnio. Wniesiony przez narzeczoną Jadwigę Chudzyńską posąg 15 000 zł zapisał na Poczerninie i Bodzanówku.

Zniszczenia wojenne spowodowane szwedzkim "potopem" doprowadziły do zubożenia i wyludnienia Kujaw. Kolejne zniszczenia przyniosły pierwsze lata XVIII w. związane z przemarszem przez teren Kujaw wojsk polskich, szwedzkich, saskich i rosyjskich podczas wojny północnej. Znaczne straty przyniosły również szerzące się w czasie wojen choroby epidemiczne, w tym epidemia dżumy. W 1707 r. Kozacy zdobyli Włocławek i spustoszyli okolice. Po 1710 r. sytuacja polityczna kraju zaczęła się normować i przez 60 lat Kujawy przeżywały względny spokój. Jednak ogólny brak stabilizacji politycznej kraju i wydarzenia związane z konfederacją barską doprowadziły do wkroczenia na Kujawy wojsk pruskich i I rozbioru, w wyniku którego omawiany obszar znalazł się na granicy Państwa Polskiego przy równoczesnym zajęciu przez Prusy woj. inowrocławskiego i części Kujaw związanych z Kruszwicą.

W XVII w. Osiecinny należały do Boruckich, Wilkostowskich i Gąsiorowskich. W latach osiemdziesiątych XVII w. przeszły w całości na własność rodziny Gąsiorowskich, a w 1789 r. stały się własnością Józefa Gzowskiego, później rodziny Skarbków.

W wyniku II rozbioru Polski w 1793 r. całe Kujawy znalazły się w granicach Prus Południowych podporządkowanych departamentowi w Piotrkowie Trybunalskim, z wyodrębnionymi powiatami w Brześciu, Radziejowie i Kowalu.

W 1793 r. miejscowość przypadła Prusom, wchodząc w skład prowincji Prusy Południowe. W 1807 r. po utworzeniu Księstwa Warszawskiego tereny gminy znalazły się w departamencie bydgoskim Księstwa. Po upadku Napoleona, na mocy traktatu wiedeńskiego utworzono Królestwo Polskie. W ramach Królestwa Polskiego Osiecinny znalazły się w obrębie województwa mazowieckiego (potem guberni warszawskiej), w powiecie nieszawskim.

W 1824 r. nadano Osięcinom prawa miejskie, w związku z czym przeprowadzono regulację zabudowy, wytyczono rynek i nowe ulice. Próbowano zachęcić ludność żydowską do osiedlania się w nowopowstałym mieście, jednak rządowy plan przekształcenia Osięcin w ośrodek przemysłowy nie powiodły się. W okresie represji rządu carskiego po upadku powstania styczniowego, Osięciny, wraz z wielu innymi małymi miastami Królestwa, utraciły prawa miejskie w 1867 r.

Pod koniec XIX w. zaczęły tu powstawać drobne zakłady produkcyjne, m.in. młyny i gisernia, a dla potrzeb transportowych cukrowni w Brześciu Kujawskim wybudowano sieć kolejki wąskotorowej łączącej Brześć m.in. z Osięcunami. Osięciny stały się lokalnym centrum handlu i usług dla rolniczego zaplecza. Rolę taką spełniają do dziś.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości Osięciny znalazły się w granicach województwa warszawskiego, a od 1938 r. – do pomorskiego. Po klęsce wrześniowej zostały wcielone bezpośrednio do III Rzeszy, w ramach prowincji „Kraj Warty”, rejencji inowrocławskiej, w powiecie ciechocińskim. Po wyzwoleniu Polski z okupacji niemieckiej Osięciny włączono do województwa bydgoskiego, a po reformie administracyjnej Gierka w 1975 r. – do województwa włocławskiego. Od 1999 r. są siedzibą gminy w powiecie radziejowskim, należącym do województwa kujawsko-pomorskiego.

3.2.ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY OSIĘCINY

3.2.1.WYKAZ ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Borucin

- zespół dworski, poł. XIX, nr rej.: 365/A z 17.07.1995:
- dwór
- park, 2 poł. XIX

Borucinek

- zespół dworski, nr rej.: 241/A z 4.11.1987:
- dwór, XIX/XX
- park, XIX/XX

Jarantowice

- zespół dworski, nr rej.: 235/A z 12.10.1987:
- dwór, ok. 1920
- park z aleją dojazdową, pocz. XX
- gorzelnia, 1907

Kościelna Wieś

- kościół par. pw. św. Wawrzyńca, poł. XII, XV, XVIII, nr rej.: A/453 z 18.04.1955
- zespół dworski:
- dwór (ruina), XVIII/XIX, nr rej.: 4/A z 28.04.1966
- park, przed 1880, nr rej.: 242/A z 4.11.1987

Krotoszyn

- park dworski, k. XIX, nr rej.: 245/A z 4.11.1987

Latkowo

- park dworski, XVIII-XIX, nr rej.: 237/A z 20.10.1987

Osięciny

- zespół kościoła par. pw. Opieki MB, poł. XIX, nr rej.: A/703/1-3 z 19.02.1981 i z 26.10.1998:
- kościół, 1845-1855

- cmentarz przykościelny, poł. XIX
- ogrodzenie z bramą, mur.
- zespół dworski, XVIII/XIX, 1930:
- dwór, 1 ćw. XIX, nr rej.: 72/7/A z 28.04.1966
- park, XVIII/XIX, nr rej.: 238/A z 20.10.1987
- folwark, ok. 1930, nr rej.: j.w.

Pocierzyn

- park dworski, k. XIX, nr rej.: 243/A z 4.11.1987

Szalonki

- park dworski, XIX, nr rej.: 244/A z 4.11.1987

3.2.2.ZABYTKI NIERUCHOME OBJĘTE GMINNĄ EWIDENCJĄ ZABYTKÓW

Gminna ewidencja zabytków Osiecin składa się z kart adresowych obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy Osiecin.

Karty adresowe zawierają następujące informacje o obiekcie:

- 1) Nazwa
- 2) Czas powstania
- 3) Dane adresowe
- 4) Przynależność administracyjna
- 5) Forma ochrony
- 6) Fotografie.
- 7) Mapka orientacyjna

3.2.3.ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE

Istnieje konieczność uwzględniania zaleceń konserwatorskich w stosunku do terenów obejmujących stanowiska wymienione w Archeologicznym Zdjęciu Polski. Karty obszarów i stanowisk Archeologicznego Zdjęcia Polski są dostępne u Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Toruniu.

Zabytki archeologiczne stanowią jedną z najciekawszych kategorii dziedzictwa kulturowego. W wielu przypadkach są jedynym źródłem informacji o rozwoju i charakterze osadnictwa na konkretnym terenie. Ważna rola dziedzictwa archeologicznego została także podkreślona w zapisach „Europejskiej konwencji o ochronie archeologicznego dziedzictwa kulturowego” z La Valetta, która uznała je za *źródło zbiorowej pamięci europejskiej i instrument dla badań historycznych i naukowych*. Z zapisu tego wynika konieczność umiejętnego pogodzenia dwóch podstawowych celów działań ochronnych i opiekuńczych w odniesieniu do dziedzictwa archeologicznego:

- 1) dokładne rozpoznanie, zadokumentowanie i popularyzacja zabytków archeologicznych narażonych na zniszczenie (inwestycje, przyczyny naturalne);
- 2) zachowanie dla przyszłych pokoleń jak największej liczby zabytków archeologicznych (możliwych do rozpoznania nowszymi metodami, zwłaszcza nieinwazyjnymi).

A. Ochrona zabytków archeologicznych

Ochrona zabytków archeologicznych jest w Polsce uregulowana przepisami *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* oraz pakietem odpowiednich aktów wykonawczych (rozporządzeń Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego).

Ochronę dziedzictwa archeologicznego (znajdującą się w gestii właściwej administracji państwowej i w części samorządowej) oraz określenie definicji zabytku archeologicznego i badań archeologicznych zapewniają w szczególności przepisy ww. *Ustawy...*:

art. 3, pkt. 4

zabytek archeologiczny – zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;

art. 3, pkt. 11

badania archeologiczne – działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;

art. 6, ust. 1, pkt. 3

Ochronie i opiece podlegają bez względu na stan zachowania:

1) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:

- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- b) cmentarzyskami,
- c) relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

art. 7

Formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 2) uznanie za pomnik historii;
- 3) utworzenie parku kulturowego;
- 4) ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

B. OCHRONA STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH

1. Konieczność inwentaryzacji i dokumentacji obszarów archeologicznych objętych strefami ochronnymi przed podjęciem tam prac ziemnych.

2. Konieczność uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich działań w obrębie stanowisk archeologicznych.

3. Zakaz inwestowania na terenie stanowisk o własnej formie krajobrazowej, a także na obszarze przylegającym bezpośrednio do nich.

4. Konieczność zgłaszania przedmiotów, co do których istnieje przypuszczenie, że mogą być zabytkiem.

4. ANALIZA STRATEGICZNA SWOT

Perspektywy rozwoju gminy – mocne i słabe strony oraz wynikające stąd szanse i zagrożenia dla ochrony środowiska kulturowego

Mocne strony	Słabe strony	Szanse dla ochrony środowiska kulturowego	Zagrożenia dla ochrony środowiska kulturowego
<p>zespół ruralistyczny Kościelnej Wsi</p> <p>znaczna ilość zabytkowych zespołów dworsko-parkowych</p> <p>cenne zespoły kościelne w Osiecinach, a szczególnie w Kościelnej Wsi</p>	<p>zły stan zachowania niektórych obiektów zabytkowych, m.in. parków podworskich oraz niektórych dworów</p> <p>zbyt mała wiedza turystów o walorach turystycznych i kulturowych gminy</p>	<p>wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyki</p> <p>zwiększenie wiedzy o walorach gminy wśród potencjalnych turystów</p> <p>promowanie tworzenia gospodarstw agroturystycznych na terenach wiejskich gminy</p>	<p>potencjalna groźba utraty części obiektów zabytkowych zagrożonych dewastacją</p> <p>niedocenywanie znaczenia dziedzictwa kulturowego</p> <p>groźba zupełnego zniszczenia części</p>

przebieg autostrady A1 w pobliżu gminy	znaczna odległość od wielkich aglomeracji	kontynuacja działań na rzecz włączenia dziedzictwa kulturowego w budowanie tożsamości społeczności lokalnej	parków podworskich
bliskość Włocławka		rozszerzenie działań renowacyjnych obiektów zabytkowych	

5. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA W ZAKRESIE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO NA LATA 2017 – 2020 DLA GMINY OSIĘCINY

5.1. OCENA STANU ŚRODOWISKA KULTUROWEGO I GŁÓWNE POSTULATY

Polityka ochrony dziedzictwa kulturowego gminy powinna iść w kierunku utrwalenia układu przestrzennego Osiecin i Kościelnej Wsi oraz zespołów dworsko-parkowych, a także dbałości o zachowanie oryginalnej substancji zabytkowej, jej dobry stan oraz efektowny wygląd. Zadbane zabytki stanowią jeden z ważniejszych czynników stanowiących o prestiżu gminy.

Układem przestrzennym Osiecin i Kościelnej Wsi nie zagraża bezpośrednio niebezpieczeństwo – w Osiecinach zachował się układ urbanistyczny miasteczka z dużym rynkiem oraz rozplanowaniem zabudowy charakterystycznym dla I połowy XIX w, a w Kościelnej Wsi nie widać na razie tendencji do przekształcania układu ruralistycznego. Natomiast część zespołów dworsko-parkowych znajduje się w niezadowolającym lub złym stanie. Dotyczy to parków w Bilnie, Borucinie, Borucinku, Konarach, Kościelnej Wsi, Krotoszynie, Szalonych, a szczególnie w Lekarzewicach, Osłonkach, Pułkownikowie i Zagajewicach. W większości zespołów dworsko-parkowych zniszczeniu lub daleko idącym przekształceniom uległy dwory. Nie istnieją już dwory w Bilnie, Krotoszynie, Latkowie, Pocieryźnie, Szalonych, a w Kościelnej Wsi i Pułkownikowie popadły w ruinę. Znacznie przekształcone są dwory w Borucinku, Konarach, a w mniejszym stopniu – w Osłonkach. W dobrym stanie utrzymały się dwory w Borucinie, Lekarzewicach, Osiecinach, Zagajewicach oraz pałac w Jarantowicach.

Zespoły kościelne w Kościelnej Wsi, Osiecinach i Ruszkach oraz budynki wchodzące w skład zespołów folwarcznych w Jarantowicach i Osiecinach zachowały się w dobrym stanie.

Zabytkowe cmentarze w Kościelnej Wsi i Osiecinach są w zasadzie dobrze utrzymane, renowacji wymaga jednak część starszych nagrobków na cmentarzu w Osiecinach oraz XVIII-wieczna kaplica i niektóre nagrobki na cmentarzu w Kościelnej Wsi.

W zabytkowym układzie urbanistycznym Osiecin oraz układzie ruralistycznym Kościelnej Wsi ochronie podlegają linie zabudowy, ciągi komunikacyjne, podziały gruntowe, skala zabudowy oraz dominanty – kościoły parafialne w tych miejscowościach.

Duże znaczenie kulturowe dla gminy mają liczne tu zespoły dworsko-parkowe. Powinien powstać program renowacji i rewitalizacji tych zespołów.

Do rejestru zabytków proponuje się wpisać kaplicę z XVIII w. na cmentarzu w Kościelnej Wsi, dzwonnice kościoła parafialnego w Kościelnej Wsi z połowy XIX w. oraz plebanię kościoła parafialnego w Osiecinach z 1880 r.

5.2. PRIORYTETY I CELE STRATEGICZNE

PRIORYTET 1. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania oraz poprawa i utrwalenie ładu przestrzennego zgodnie z zasadą dobrej kontynuacji

CEL STRATEGICZNY 1. Wykorzystanie środków prawnych dla poprawy ładu przestrzennego oraz stanu zachowania obiektów zabytkowych

CEL STRATEGICZNY 2. Finansowanie ze środków gminy działań związanych z ochroną zabytków

CEL STRATEGICZNY 3. Wspieranie inicjatyw sprzyjających ochronie zabytków

PRIORYTET 2. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla promocji turystycznej gminy i utrwalenia tożsamości lokalnej mieszkańców gminy

CEL STRATEGICZNY 4. Promocja dziedzictwa kulturowego gminy

CEL STRATEGICZNY 5. Umocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców gminy

5.3. CELE I DZIAŁANIA USTALANE W PROGRAMIE OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY OSIĘCINY NA LATA 2017 – 2020 (WRAZ Z TERMINARZEM)

5.3.1. CEL STRATEGICZNY 1 WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW PRAWNYCH DLA POPRAWY ŁADU PRZESTRZENNEGO ORAZ STANU ZACHOWANIA OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH

Działania wynikające z realizacji Celu Strategicznego 1 mają za zadanie wykorzystanie instrumentów prawnych, przewidzianych przez ustawy o ochronie zabytków oraz planowaniu przestrzennym, do ochrony dziedzictwa kulturowego Gminy.

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	Działania	Terminarz Działań
CEL STRATEGICZNY 1. Wykorzystanie środków prawnych dla poprawy ładu przestrzennego oraz stanu zachowania obiektów zabytkowych	CEL OPERACYJNY 1. Wykorzystanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i innych instrumentów planistycznych jako instrumentu przyczyniającego się do poprawy ładu przestrzennego gminy oraz ochrony zabytków	Działanie 1. Uchwalanie i aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów o wysokiej wartości środowiska kulturowego, uwzględniających kwestie ochrony środowiska kulturowego	sukcesywnie
		Działanie 2. Ujmowanie w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzjach o warunkach zabudowy zapisów o ochronie obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków	sukcesywnie w miarę wydawania decyzji
	CEL OPERACYJNY 2. Monitorowanie stanu zachowania zabytków oraz sporządzenie na tej podstawie zaktualizowanej Gminnej Ewidencji Zabytków i nowej edycji „Programu opieki nad zabytkami”	Działanie 3. Aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków w zakresie obiektów nieruchomości na podstawie oględzin w terenie	każdorazowo przed sporządzeniem nowej edycji „Programu opieki nad zabytkami”
		Działanie 4. Sporządzenie sprawozdania z realizacji „Programu opieki nad zabytkami”	do września 2018 r.
		Działanie 5. Sporządzenie następnej edycji „Programu opieki nad zabytkami”	do września 2020 r.
	CEL OPERACYJNY 3. Współpraca z władzami konserwatorskimi	Działanie 6. Współpraca przy opracowywaniu wniosków do Kujawsko-	sukcesywnie

	w zakresie zabezpieczenia i objęcia ochroną prawną szczególnie wartościowych zabytków	Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wpisanie najcenniejszych zabytków do rejestru zabytków	
		Działanie 7. Informowanie władz konserwatorskich o zagrożeniu budowli zabytkowych i ład przestrzennego w gminie	sukcesywnie

5.3.2. CEL STRATEGICZNY 2

W ramach Celu Strategicznego 2 ujęte są działania mające na celu wykorzystanie środków finansowych Gminy dla poprawy stanu substancji zabytkowej obiektów należących do Gminy, dofinansowanie prac remontowych/restauracyjnych wykonywanych przez właścicieli w obiektach (nienależących do Gminy) wpisanych do rejestru zabytków, prowadzenie prac renowacyjnych i sanacyjnych w poszczególnych modułach przestrzeni publicznej oraz działania na rzecz uporządkowania ulic, chodników, małej architektury.

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	Działania	Terminarz Działań
CEL STRATEGICZNY 2. Finansowanie ze środków gminy działań związanych z ochroną zabytków	CEL OPERACYJNY 4. Dbalność o stan zachowania zabytków będących własnością gminy	Działanie 8. Remonty i renowacja obiektów zabytkowych będących własnością gminy, w sposób zgodny z zaleceniami konserwatorskimi	zgodnie z załączoną listą obiektów przewidzianych do remontu/restaurowania w latach 2017-2020
		Działanie 9. Porządkowanie ulic, chodników, małej architektury, szczególnie w obrębie zabytkowych układów przestrzennych	zgodnie z załączonym planem prac
	CEL OPERACYJNY 5. Pomoc w renowacji zabytków nie będących własnością gminy	Działanie 10. Dotacje na finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków	zgodnie z załączoną listą
		Działanie 11. Zwolnienie od podatku od nieruchomości obiektów włączonych do Gminnej Ewidencji Zabytków	na podstawie uchwały Rady Gminy oraz wniosków właścicieli nieruchomości

5.3.3. CEL STRATEGICZNY 3

Działania ujęte w ramach realizacji Celu Strategicznego 3 mają za zadanie wspieranie inicjatyw właścicieli nieruchomości zabytkowych, inwestorów, a także organizacji NGO, zmierzających do poprawy stanu obiektów zabytkowych.

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	Działania	Terminarz Działań
CEL STRATEGICZNY 3.	CEL OPERACYJNY 6.	Działanie 12. Podjęcie	sukcesywnie

Wspieranie inicjatyw sprzyjających ochronie zabytków	Pomoc przy pozyskiwaniu środków budżetowych i unijnych przeznaczonych na remonty i restauracje obiektów zabytkowych	starań o uzyskanie dotacji z funduszy ministerialnych i europejskich, przeznaczonych na remonty i restaurację obiektów zabytkowych	
		Działanie 13. Stworzenie projektu polegającego na zapoznaniu właścicieli zabytków z możliwościami rozwinięcia własnej działalności gospodarczej w oparciu o posiadane nieruchomości zabytkowe	do września 2018 r.
		Działanie 14. Opracowanie programu renowacji zespołów dworsko-parkowych	do września 2018 r.
		Działanie 15. Koordynacja realizacji programu renowacji zespołów dworsko-parkowych	od września 2018 r.

5.3.4. CEL STRATEGICZNY 4.

Działania wynikające z realizacji Celu Strategicznego 4 mają za zadanie promocję turystyczną gminy wśród jej mieszkańców, a także wśród potencjalnych turystów spoza gminy

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	Działania	Terminarz Działań
CEL STRATEGICZNY 4. Promocja dziedzictwa kulturowego gminy	CEL OPERACYJNY 7. Publikacja materiałów promujących dziedzictwo kulturowe gminy	Działanie 16. Opracowanie przewodnika ukazującego dziedzictwo historyczne gminy oraz eksponującego zabytki, walory krajobrazowe gminy, a także promującego branżę turystyczną, hotelową i gastronomiczną – we współpracy z zainteresowanymi podmiotami	do września 2018 r.
		Działanie 17. Publikacja przewodnika na stronach internetowych gminy	do września 2018 r.
		Działanie 18. Wydanie przewodnika w formie papierowej	do września 2020 r.

5.3.5. CEL STRATEGICZNY 5

Działania zgrupowane w ramach Celu strategicznego 5 mają na celu umocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców gminy, co jest szczególnie ważne w związku z dużym udziałem wśród nich ludności napływowej.

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	Działania	Terminarz Działań
CEL STRATEGICZNY 5.	CEL OPERACYJNY 8.	Działanie 19.	od września 2019 r.

Umocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców gminy	Zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej na temat dziedzictwa kulturowego gminy	Wprowadzenie do programów szkolnych elementów wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym z wykorzystaniem opracowanego przewodnika	
		Działanie 20. Wprowadzenie pracowników Urzędu Gminy, policji, nauczycieli, właścicieli nieruchomości zabytkowych w kwestie związane z dziedzictwem kulturowym gminy i koniecznością jego ochrony	od września 2018 r. coroczne seminaria poświęcone dziedzictwu kulturowemu gminy
	CEL OPERACYJNY 9. Inne formy kultywowania tożsamości kulturowej mieszkańców gminy	Działanie 21. Wykorzystanie imprez masowych organizowanych w gminie do ugruntowania tożsamości kulturowej mieszkańców gminy	w czasie imprez masowych organizowanych przez Urząd Gminy

5.3. FINANSOWANIE REALIZACJI „PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI”

5.3.1. PRZYDZIAŁ OBOWIĄZKÓW DLA PRACOWNIKA ZATRUDNIONEGO W URZĘDZIE GMINY DO WYKONYWANIA ZADAŃ PRZEWIDYWANYCH PRZEZ „PROGRAM ...”.

Do zadań tych będzie należało wykonanie:

Sporządzenie sprawozdania z realizacji „Programu opieki nad zabytkami”;

Współpraca przy opracowywaniu wniosków do Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wpisanie najcenniejszych zabytków do rejestru zabytków;

Informowanie władz konserwatorskich o zagrożeniu budowli zabytkowych i ładu przestrzennego w gminie;

Podjęcie starań o uzyskanie dotacji z funduszy ministerialnych i europejskich, przeznaczonych na remonty i restaurację obiektów zabytkowych;

oraz koordynacja realizacji pozostałych działań.

5.3.2. FINANSOWANIE WYKONANIA DZIAŁAŃ PRZEWIDZIANYCH W „PROGRAMIE ...”

Zadania te to:

Remonty i restaurowanie obiektów zabytkowych będących własnością gminy, w sposób zgodny z zaleceniami konserwatorskimi;

Porządkowanie ulic, chodników, małej architektury, szczególnie w obrębie zabytkowych układów przestrzennych;

Dotacje na finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków;

Zwolnienie z podatku od nieruchomości właścicieli obiektów włączonych do Gminnej Ewidencji Zabytków;

Udział w rewitalizacji zespołów dworsko-parkowych

Opracowanie przewodnika ukazującego dziedzictwo historyczne gminy oraz eksponującego zabytki, walory krajobrazowe gminy, a także promującego branżę turystyczną, hotelowa i gastronomiczną – we współpracy z zainteresowanymi podmiotami;

Wydanie przewodnika w formie papierowej.

5.5. MONITORING REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zgodnie z Ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wójt/burmistrz/prezydent ma obowiązek sporządzania, co dwa lata sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawiania go do akceptacji przez Radę Gminy.

Wyniki osiągnięte przy realizacji Programu Opieki nad Zabytkami powinny być oceniane na podstawie stopnia realizacji działań wyszczególnionych powyżej.

5.6. INSTRUMENTARIUM GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

5.6.1. INSTRUMENTY PRAWNE:

- 1) przepisy ustawowe
- 2) programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.
- 3) miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
- 4) wynikające z przepisów ustawowych dokumenty wydawane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków;

5.6.2. INSTRUMENTY KOORDYNACJI:

- 1) strategia rozwoju gminy;
- 2) plany rozwoju lokalnego;
- 3) programy rozwoju infrastruktury gminy;
- 4) programy ochrony środowiska przyrodniczego;
- 5) programy prac konserwatorskich;
- 6) studia i analizy, koncepcje;
- 7) plany rewitalizacji;
- 8) umowy i porozumienia;
- 9) kontrakty;
- 10) prowadzenie instytucji, w tym tworzenie podmiotów prawnych;
- 11) współpraca z wojewódzkim konserwatorem zabytków
- 12) współpraca z sąsiednimi samorządami w celu wypracowania wspólnej polityki ochrony środowiska kulturowego i przyrodniczego
- 13) współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi;
- 14) współpraca z diecezją w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.

5.6.3. INSTRUMENTY FINANSOWE:

- 1) dotacje;
- 2) subwencje;
- 3) dofinansowania;
- 4) nagrody;
- 5) zachęty finansowe;
- 6) zbiórki społeczne;
- 7) programy operacyjne uwzględniające finansowanie z funduszy Wspólnoty Europejskiej.

5.6.4. INSTRUMENTY SPOŁECZNE:

- 1) pozyskanie poparcia społecznego na rzecz ochrony środowiska kulturowego;
- 2) edukacja kulturowa;
- 3) informacja nt. znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju gminy;
- 4) współdziałanie z organizacjami społecznymi;

5.6.5. INSTRUMENTY KONTROLNE:

- 1) monitoring stanu środowiska kulturowego.

aktualizacja bazy danych geodezji i gospodarki gruntami, infrastruktury technicznej, stanu zagospodarowania przestrzennego gminy, stanów